

Ryhmäaloite, RKP, monialaisesta matalan kynnyksen hyvinvointityöstä ja mielenterveyspalveluista lapsille ja nuorille

Useat tutkimukset ja kyselyt osoittavat, erikoisairaanhoidon läheteiden sekä jonojen lailla, että lapset ja nuoret ovat jo kauan altistuneet lisääntyneille hyvinvointi- sekä mielenterveyshaasteille. Koronan aiheuttamien lisäongelmien laajuus ei ole vielä tiedossa, mutta tiedämme että nykyinen poikkeustilanne on lisännyt mielenterveyspalveluiden kysyntää. Nämä voimakkaasti lisääntyvät mielenterveyshaasteet havainnollistavat käsitettä "wicked problems" tai "viheliäinen ongelma", jota yksittäinen toimiala tai toimenpide ei voi ratkaista. Tutkijoiden etsiessä ratkaisua tälle kasvavalle ongelmalle ovat keskiöön nousseet varhaiset, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut sekä ehkäisevä hyvinvointityö.

Vuoden 2019 Kouluterveyskyselyn vastaukset osoittavat että 33 % Helsingin yläasteoppilaista ovat olleet huolissaan terveydestään vuoden aikana (tytöt: 46,8 % pojat: 17,6 %), kun taas 19 % ovat kokeneet masennusoireita yli kahden viikon ajan (tytöt: 25,4 % pojat: 11,9 %) ja 15,7 % kokeneet kohtalaisesta vaikeaan masennusta (tytöt: 23 % pojat: 7,5 %). Koulu-uupumus on myös lisääntynyt. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista kohtalaisesta vaikeaan masennusta kokeneista 55 % kärsivät myös koulu-uupumuksesta (Riikka Ikonen, THL, 2020).

Koulu-uupumuksen lisäksi lapset ja nuoret altistuvat myös useille muille kasvaville ilmiöille, jotka vaikuttavat heidän hyvinvointiinsa ja mielenterveyteensä, kuten kiusaamiselle ja ahdistelulle, yksinäisyydelle, koulusta poissaoloille sekä lisääntyneelle päihteenkäytölle. Nämä vahvasti altistavat tekijät ovat kytköksissä kaikkeen hyvinvoinnista ja mielenterveydestä koulumenestykseen ja ulkopuolisuuteen. Taustatekijöiden huomioiminen on tärkeä osa menestyksestä hyvinvointityötä, ja ymmärrys kyseisiä ilmiöitä kohtaan on tarpeellista kaikilla lasten ja nuorten parissa työskentelevillä aloilla.

Psyykkiset vaikeudet eivät kohdistu vain marginaaliseen ryhmään, vaan koskee suurta osaa kaikista ikäryhmistä. Psyykkiset vaikeudet ovat tyypillisiä kumulatiivisia ongelmia, jotka hoitamattomina aiheuttavat suurta inhimillistä kärsimystä sekä kasvavia kustannuksia. Mitä aiemmin psyykkiset vaikeudet tunnistetaan ja käsitellään, sitä helpompaa ja edullisempaa se on.

Lapsemme ja nuoremme tarvitsevat enemmän tukea arjessa, apua aikaisemmassa vaiheessa, sekä vahvemman tukiverkoston. Haluamme taata kaikille lapsille ja nuorille samanarvoiset hyvinvoinnin edellytykset. Tämän saavutamme parhaiten osoittamalla lisää henkilöstöresursseja erityisesti varhaiskasvatukseen ja kouluihin, mikä tarkoittaa huomattavaa panostusta välttämättömään hyvinvointityöhön sekä monialaista yhteistyötä yhteiskunnassa.

On tärkeää, että lapset ja nuoret löytävät matalan kynnyksen tapaamispaikkoja, ja että heidän ulottuvillaan on laajaa osaamista mielenterveysasioissa myös vapaa-ajalla sekä katukuvassa. Kun haasteet tunnistetaan aikaisessa vaiheessa ja käsitellään järjestelmällisesti sekä toimialarajat ylittävällä tavalla, mahdollistamme kasvun, koulutuksen ja hyvinvoinnin tasavertaiset edellytykset. Tarpeeksi monta luotettavaa ja turvallista aikuista luo yhden tärkeimmistä tukipilareista lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta, ja se vahvistaa arjen ennalta-arvattavuutta sekä jatkuvuutta.

Helsingin malli, joka perustuu Islannin malliin, on harrastusmahdollisuuksien lailla tärkeä osa kyseisen haasteen ratkaisua.

RKP:n valtuustoryhmä ehdottaa seuraavia askelia kohti hyvinvoivaa Helsinkiä, jossa lasten ja nuorten haasteet tunnistetaan ja käsitellään:

Mielenterveyden ja hyvinvoinnin osaamisen vahvistaminen kaupungissa: kehitämme kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan henkilökunnan pätevyyttä ja valmiutta mielenterveyteen liittyen, ja vahvistamme varhaista tunnistusta ja tietoa hoitopoluista. Kehitämme kaupungin poikkihallinnollista työtä edistääksemme mielenterveyttä, ja johdon johtamistaitoja hyvinvointiin ja mielenterveyteen liittyen.

Lisäämme oppilashuollon henkilökuntaa ja koulunuorisotyöntekijöitä kouluissa, ja vahvistamme toimialarajat ylittävää yhteistyötä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa. Sosiaaliohjaajan säännölliset kouluvierailut loisivat arvokkaan lisän ehkäisevän ja varhaisen tunnistuksen hyvinvointityölle.

Perustamme Hyvän mielen kohtaamispaikan esimerkiksi Helsingin keskustakirjasto Oodiin.

Björn Månsson
Eva Biaudet
Silja Borgarsdóttir Sandelin
Laura Finne-Elonen
Marcus Rantala

Helsingissä 23.09.2020
Månsson Björn
Kaupunginvaltuustoryhmän puheenjohtaja
Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä
(1 + 4 allekirjoitusta)